

International Telecommunication Union
Development Sector



مقرون به صرفه بودن خدمات ارتباطی و مخابراتی



منبع:

<https://www.itu.int>

ترجمه و تلخیص : مریم نورائی نژاد

nooraienezhad@tic.ir

کارشناس مسئول هماهنگی و مدیریت روابط بین الملل

مرداد ماه ۱۴۰۲

فهرست مطالب منتخب:

- ۱) نگاهی به دسترسی مقرون به صرفه بودن خدمات مخابراتی و ارتباطی
- ۲) روند قیمت‌های جهانی
- ۳) شکاف‌های بین کشوری مقرون به صرفه بودن
- ۴) شکاف‌های درون کشوری مقرون به صرفه بودن
- ۵) نتیجه گیری

نگاهی به دسترسی مقرون به صرفه به خدمات مخابراتی و ارتباطی:

دسترسى مقرون به صرفه به خدمات پرسرعت و یا باندپهن، افراد را قادر می سازد تا از مزایای اتصال دیجیتال بهره مند شوند. برخی از این مزایای اتصال دیجیتال عبارتند از توانایی کار، یادگیری، ارتباط با دیگران، دسترسی به خدمات شهروندی، دسترسی به شبکه بهداشت و سلامت و ...

دسترسى مقرون به صرفه همچنین به کسب و کارها اجازه می دهد تا در اقتصادی دیجیتالی شده برای خود جایی دست و پا کرده و از این رهاورد دامنه رونق تجاری و کسب سود خود را وسعت ببخشند. پس از اینکه جهان بشری تجربه همه گیری کرونا را پشت سر گذاشت، ضرورت دسترسی به خدمات پرسرعت بیش از پیش آشکار شد. اکنون جهان می داند که دسترسی به مخابرات و ارتباطات؛ راه نجاتی برای شرایط غیرقابل پیش بینی و قفل شده انسانی است.

در سال ۲۰۲۲ و طبق آخرین آمارهای اتحادیه جهانی مخابرات نزدیک به ۹۵ درصد از جمعیت جهان تحت پوشش شبکه پرسرعت تلفن همراه بودند با این حال هنوز هم یک نفر از هر سه نفر آفلاین است و خدمات گران سبد مخابراتی، بسیاری را از داشتن یک تجربه آنلاین همیشگی و با کیفیت محروم نگه داشته است.

کمیسیون باندپهن اتحادیه جهانی مخابرات در راستای پیاده سازی سیاستهای دسترسی همگانی به خدمات اینترنتی و مخابراتی در سراسر جهان قصد دارد تا دسترسی به ارتباطات پرسرعت را تا سال ۲۰۲۵ در کشورهای در حال توسعه مقرون به صرفه نماید. مقرون به صرفگی استفاده از مخابرات و ارتباطات به معنای هزینه‌ی ماهیانه کمتر از دو درصد درآمد ناخالص ملی است.

آخرین آمارها بهبود قابل توجهی در بحث مقرون به صرفگی را نشان می دهند. در سال ۲۰۲۲ نزدیک به ۱۰۳ اقتصاد جهانی توانستند هزینه سبد مخابراتی خانوارهای خود را به اتحادیه جهانی مخابرات نزدیک کرده و ۷۱ اقتصاد دیگر نیز گزارشگر تلاشهای خوبی برای رسیدن به این عدد بودند.

ناگفته پیداست که دستیابی به این عدد در کشورهای LDC کاری بس سخت و دشوار است. در سال ۲۰۲۲ تنها دو کشور بوتان و بنگلادش موفق شدند قیمت سبد هزینه مخابراتی خود را به هزینه ۲ درصدی نزدیک کنند. این شرایط بدان معناست که در ۱۶ کشور کمتر توسعه یافته هزینه دسترسی

به خدمات مخابراتی و ارتباطی پرسرعت و با کیفیت؛ عددی بیش از ۵ درصد درآمد ناخالص ملی است و در یک نمونه این عدد به بالای ۲۴ درصد درآمد ناخالص ملی می رسد.

روند قیمت‌های جهانی:

خدمات مخابراتی پرسرعت در سال ۲۰۲۲ قیمت‌های پایین تری در مقایسه با سال قبل داشت و مقرون به صرفه تر شد. واقعیت آن است که تحولات مربوط به همه گیری کرونا همه دولت‌ها را به فکر انداخت که در خصوص هزینه های تمام شده برای کاربران نهایی؛ تجدید نظرهای اساسی داشته باشند.

نگاهی به اده های سالهای ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۲ نشانگر روندهای متفاوت قیمت گذاری در این سالهاست. برخلاف کاهش میزان قیمت خدمات پرسرعت سیار، خدمات پرسرعت ثابت به سمت کاهش قیمت پیش رفت و حتی در حالت ثبات باقی ماند. در حال حاضر قیمت سبد خدمات موبایلی به پایین ترین حد تاریخی خود در سراسر جهان رسیده است. قیمت همه خدمات موبایلی تا نیم درصد کاهش یافته است و سرمایه گذاران و برنامه ریزان را تشویق کرده تا بیشتر از قبل متوجه میزان اهمیت سرویسهای سیار باشند. این در حالیست که قیمت خدمات ثابت پرسرعت از چنین کاهشی برخوردار نبوده است.

شکافهای بین کشوری مقرون به صرفه بودن:

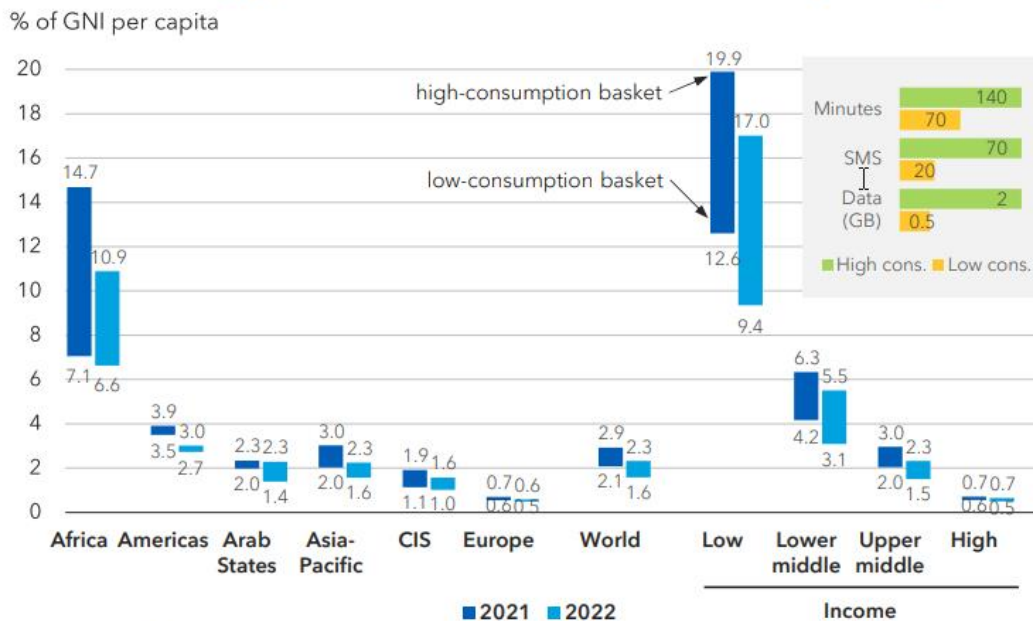
قیمت تمامی سبدهای محصولات مخابراتی در کشورهای مختلف جهان متفاوت بوده و درصد متفاوتی از سرانه ناخالص ملی را به خود اختصاص می دهد. به عنوان مثال در کشور لیختن اشتاین این عدد کمتر از یک دهم درصد (کمترین) و در آفریقای مرکزی بیش از ۲۳ درصد از تولید ناخالص ملی را به خود اختصاص می دهد.

قیمت سبد محصولات مخابراتی علاوه بر مسائل اقتصادی به عوامل بسیاری از جمله توسعه زیرساختها، شرایط قانون و مقررات گذاری مخابراتی، اندازه بازار، میزان رقابت و مالیات بستگی دارد. در واقع در این عرصه شکافهای بزرگی بین کشورهای پردرآمد و کشورهای کم درآمد دیده می شود. در سال ۲۰۲۲ دسترسی به ارتباطات پرسرعت در یک اقتصاد کم درآمد بیش از ده برابر همان دسترسی در یک کشور پردرآمد هزینه داشته است. در عین حال در یک اقتصاد پردرآمد هزینه سبد محصولات مخابراتی به میزان نیم تا یک سوم قیمت معمول در جهان، ارزانتر بوده است. هرچند میزان کلی شکاف

THE AFFORDABILITY OF ICT SERVICES 2022 BY ITU

بین کشورهای پردرآمد و کم درآمد به دلیل توسعه و همه گیری بهره مندی از تکنولوژیهای اطلاعاتی و ارتباطی کمی کاهش داشته و از ۴۰ درصد در طول یک دهه به ۳۰ درصد رسیده اما شکاف میان داراها و ندارها در بهره مندی از تکنولوژیهای اطلاعاتی و ارتباطی همچنان پررنگ و قابل توجه است. آفریقای مرکزی، گینه استوایی و زیمبابوه از جمله کشورهای بسیار گران در زمینه سبد محصولات مخابراتی هستند. هرچند قیمت خدمات مخابراتی در این سه کشور کمی کاهش نشان داده اما واقعیت آن است که این قیمتها از شرایط واقعی اقتصاد کلان در هر کشور تبعیت می کنند. در کشورهای LDC با کمترین میزان توسعه و پیشرفت قیمت سبد هزینه محصولات مخابراتی؛ چهار برابر متوسط جهانی تمام می شود. این شرایط در کشورهای توسعه نیافته محصور در خشکی قاره آفریقا به شش برابر هم میرسد.

Figure 9: The affordability gap between the mobile data and voice low- and high-consumption baskets



Note: Medians based on the 188 economies for which data were available for both baskets from 2021 to 2022 as a percentage of GNI per capita. Bars show the difference between the price of the mobile data- and voice low- and high-consumption baskets. The low- (and high-) consumption baskets are defined as the cheapest data and voice subscription available domestically, with a minimum of 70 (140) minutes, 20 (70) SMS messages, and 500 MB (2 GB) monthly data allowance with a 3G technology or above.
Source: ITU

شکافهای درون کشوری مقرون به صرفه بودن:

باید این نکته را مدنظر قرار داد که در محاسبه مقرون به صرفه بودن بهره مندی از محصولات مخابرات و ارتباطات؛ تنها درآمد کلی کشورها ملاک درستی نیست. به دلیل اختلاف درآمدی در درون کشورها باید به جوامع محلی در این زمینه توجهی ویژه داشت. سبدهای برای افراد متوسط یک جامعه مناسب است، لزوماً برای کل جمعیت همان کشور مقرون به صرفه نیست. یک شاخصی که می تواند موانع مقرون به صرفه بودن را بیشتر نمایان کند، قیمت سبد محصول مخابرات نسبت به سطح درآمد ۴۰ درصد از فقیرترین جمعیت هر کشور است.

۴۰ درصد از فقیرترین قشر هر جامعه ای در برخورداری از مزایای سبد محصول مخابراتی مجبور به هزینه کردن ۵۰ تا ۶۰ درصد از درآمد خود است. به راحتی دیده می شود که افراد متعلق به این طبقه اجتماعی در واقع قادر به خرج کردن چنین هزینه ای برای دستیابی به محصولات و خدمات مخابراتی نیستند و همین باعث جاماندن آنها از بهره مندی از مزایای یک اقتصاد دیجیتال خواهد شد. در یک کلام ساده در درون کشورها هم رفتار بهره مندی از مزایای مخابرات و ارتباطات کسی که میزان درآمد بسیار بالایی دارد و در نقاط شهری پیشرفته و نزدیک به مرکز زندگی می کند با رفتار کسی که درآمد محدودی دارد و ساکن یک روستای دور از مرکز است، بسیار متفاوت خواهد بود.

نتیجه گیری:

مقرون به صرفه بودن خدمات ICT در مسیر رو به رشدی قرار گرفته و گواه این ادعا کاهش قیمت برخورداری از این محصولات در سال ۲۰۲۲ بود. در کشورهایی که قیمت تلفن همراه، استفاده و کاربری از آن پائین است و ارتباطات پرسرعت سیار با هزینه ای کمتر از ارتباطات پرسرعت ثابت برای اکثریت فراهم است؛ معمولاً سهم کاربری اینترنت افزایش یافته و به همین نسب هم اقتصاد دیجیتال توان بهتری برای رشد و توسعه پیدا می کند. در مقابل در کشورهایی که دسترسی به ارتباطات پرسرعت مقرون به صرفه نبوده و بعضاً "گران تمام می شود؛ سبد محصول مخابرات و ارتباطات از فضای دسترسی و بهره وری متفاوتی برخوردار است.

THE AFFORDABILITY OF ICT SERVICES 2022 BY ITU

اتحادیه جهانی مخابرات ITU تخمین زده است که حدود ۶۶ درصد جمعیت جهان از اینترنت استفاده می کنند اما این نرخ معمولاً در کشورهای کم‌درآمد محصول مخابرات و ارتباطات تنها دو درصد هزینه ها را به خود اختصاص می دهد، حتی فراتر رفته و شامل حال جمعیت بیشتری هم می شود. دستیابی به دسترسی مقرون به صرفه به خدمات مخابراتی و ارتباطی یک اولویت کلیدی در اتحادیه جهانی مخابرات و مشخصاً کمیسیون باندپهن این اتحادیه است. سازمان ملل متحد هم نقشه راهی به منظور تسهیل تحول دیجیتال پایدار و دستیابی به اتصال جهانی در سراسر جهان تعریف کرده است. برای دستیابی به این هدف لازم است که تلاشهای دولتها برای در اختیار گذاری خدمات دیجیتال از یکسو و توسعه دسترسیها و بهره مندی های جوامع کم برخوردارتر از سوی دیگر نیز مهیا شود.